

167 . Pietroasele | Județ: Buzău | Punct: Castru - Sector B, La Grădinița, SCV Pietroasa - Necropola 2, Valea Bazinului | Anul: 2001

Anul: 2001

Cod RAN: 48496.04;48496.12;48496.05;48496.13

Perioade: Protoistorie, Evul Mediu

Epoci: La Tène, Epoca migrațiilor, Epoca medievală timpurie

Tipuri sit: locuire, structură de cult/religioasă

Categorii sit: Apărare (construcții defensive), Domestic, Religios, ritual și funerar, Neatribuit

Autori: Mihalache Brudiu, Eugen Marius Constantinescu, Laurențiu Grigoraș, Mihaela Denisia Liusnea, Sebastian Matei, Gabriel Ion Stăicuț

Instituții: Universitatea Dunării de Jos, Galați, Muzeul Județean Buzău, Muzeul Județean Buzău, Universitatea Dunării de Jos, Galați, Muzeul Județean Buzău, Muzeul Județean Buzău

Raport

Campania 2001 de cercetări arheologice pe șantierul Pietroasele s-a desfășurat între 28 iunie și 25 august. În perioada 28 iunie - 20 iulie au efectuat practica pe șantier studenți din anul I ai Facultății de Istorie-Teologie a Universității Dunării de Jos - Galați; între aceștia au fost prezenți, între 28 iunie și 11 iulie, și 32 de studenți de la Filiala Cahul - Republica Moldova a Universității, coordonați de prof. univ. N. Certan. După încheierea practicii studențești, lucrările au continuat până la 25 august, cu participarea unor studenți din anii I - III și a lucrătorilor angajați. Cercetările s-au executat în cele 4 puncte în care s-a lucrat și în campania 2000, anume: a. Castrum, sectorul B, colțul de S-E, coordonator de sector prof. univ. dr. Mihalache Brudiu; b. La Grădiniță, coordonator de sector asist. univ. Mihaela Denisia Liusnea; c. la Stațiunea de Cercetări Viti-Vinicole Pietroasa, Sectorul Administrativ, coordonator de sector prof. dr. Eugen - Marius Constantinescu; d. în Valea Bazinului, coordonator de sector Matei Sebastian. Arheologii Grigoraș Laurențiu și Stăicuț Gabriel au făcut parte din colectivul de la S. C. V. V. Pietroasa.

În punctul a. castrum, cercetarea arheologică din campania 2001 a urmărit continuarea săpării secțiunii din 1999 - 2000. Justificarea continuării săpăturilor decurge, pe de o parte, din rezultatele etapei anterioare, 1973 - 1988, când, în acea zonă de S-E a castrului, unde au fost deschise cinci secțiuni, s-a constatat că stratigrafia a fost deranjată de structurile de locuire din perioada recentă, iar pe de altă parte, după reluarea acestora, în anul 1999, s-a putut descoperi o situație arheologică care promite să conducă la clarificări de ordin istoric, greu de recuperat în urma distrugerilor la care ne-am referit.

Reamintim pe scurt rezultatele anterioare (1999 - 2000) din secțiunea de 17 m deschisă în curtea familiei Maria și Nicu Potec: a) în sectorul de S, lângă zidul castrului au fost identificate resturi de construcții din interiorul fortificației (carouri 1 - 4); b) urmează un sector în care stratigrafia arheologică a fost deranjată până la adâncimea de 0,60 m (carourile 4 - 7,50); c) în restul sectorului situat la V (carourile 7,50 - 17) stratul arheologic aparține culturii Sântana de Mureș.

Întrucât în campania din anul 2000 s-a constatat prezența unor construcții moderne - un beci care nu permitea observațiile stratigrafice din cele două profile și nici continuarea săpăturii pentru a urmări depunerea de bolovani de calcar rulați și nisip galben subiacent depunerii arheologice, am procedat, după scoaterea pământului care a protejat complexele in situ, la lărgirea secțiunii care a ajuns la 2,2 m.

După demantelarea beciului, la construcția căruia fuseseră folosite materiale de la construcțiile antice, precum și a lărgirii secțiunii cu 0,60 m, am putut identifica o nouă situație în plan și profil. Astfel, în sectorul a s-a observat prezența unei zone cu mortar compact în care se găseau câțiva bolovani rulați (carourile 1 - 4). Peste aceștia era un grup de bolovani masivi, rulați, dispuși neordonat, fără a avea urme de mortar pe suprafața lor. Această situație se prelungește până la jumătatea caroului 4, dar în mod evident continuă în peretele de V al secțiunii.

O altă situație, care se evidențiază în această zonă cu resturi de construcții, o reprezintă un spațiu de 0,40 m între zonele cu mortar identificate în campaniile 2000 - 2001, fapt care ne determină să considerăm existența acolo a două ziduri.

În acest spațiu lipsit de mortar compact au fost observate urme de sol calcinat la roșu și negru (cărbuni)².

Trebuie să adaug aici relatările a doi bătrâni septuagenari, din localitatea Pietroasele, unul fiind chiar proprietarul Nicu Potec, care au precizat că în urmă cu 60 de ani a fost extrasă o cantitate mare de piatră din zidurile situate în pământ, exact în zona unde era secțiunea noastră. Piatra a fost dusă și spartă la șoseaua din exteriorul localității.

La aceeași adâncime la care se află resturile din construcțiile romane (0,40 m), în caroul 5 s-a descoperit o monedă de 1 leu emisă în 1953. Avem astfel o dovadă peremtorie asupra deranjamentului stratigrafic din sectoarele a și b, până la adâncimea de 0,50 m, produs în perioada contemporană.

În sectorul b, din punctul de vedere stratigrafic, la adâncimea de 1,65 m s-a constatat existența în carourile 6 - 8 a unui sol de culoare cafenie pe care se găsea un grup de bolovani din calcar, rulați. Tot în această zonă, unde fusese identificată groapa 1/2000, a apărut, la baza acesteia, o depunere de lut galben în care se găsea un grup de bolovani rulați, unul având dimensiuni mari - toți la adâncimea de 1,15 m. Trebuie de menționat că și la baza gropii 1/2000 s-au găsit bolovani de același fel.

În sectorul c care începe din jumătatea caroului 7 se află stratul de locuire aparținând culturii Sântana de Mureș, a cărui grosime maximă de 0,60 m este atinsă în carourile 10 - 17 și probabil continuă în grădina învecinată.

Acum s-a putut observa faptul că groapa 1/2000 pornea de la partea superioară a stratului aparținând culturii Sântana de Mureș.

În ceea ce privește materialele arheologice, acestea sunt reprezentate de fragmente ceramice încă neîntregibile (datorită stadiului săpăturilor). Există o singură excepție: în caroul 15 au fost descoperite fragmente ceramice din care poate fi reconstituită o cățuie de tradiție dacică. Pasta are ingredient din fragmente ceramice pisate, prezentând aspect grosier. La suprafața exterioară este afumată parțial. Calcinarea este neuniformă, având nuanțe de la maroniu la roșcat.

O altă categorie ceramică având ingredient de nisip, de cele mai multe ori cu granulația mare, aparține vaselor lucrate la roată - borcanele, chiupurile pentru provizii. La unele vase din această categorie trebuie menționată observația asupra utilizării unui ingredient din calcar pisat, care la tratarea cu soluția de HCl se dizolvă, dând pastei ceramice un aspect spongios.

În general, predomină ceramica zgrunțuroasă, cimentoasă în special, cu nisip grosier lucrată la roată, precum și ceramica modelată cu mâna cu ingredient de fragmente ceramice pisate, aspecte care duc spre o datare mai târzie.

Ceramica fină este rar întâlnită, la fel și ceramica de factură romană.

Au mai fost întâlnite și fragmente de la vase din sticlă, de proveniență romană.

A mai fost descoperită în groapa 1/2000 - 2001 o mărgică din sticlă de culoare albastră, iar în stratul de locuire o fusaiolă de tip conic cu baza fațetată, precum și un fragment din tablă din cupru, oxidat.

În concluzie, se poate preciza că stratul arheologic cenușos reprezintă, credem, o zonă liberă de circulație, cu rol de curte în care puteau fi depuse resturile menajere a celor care locuiau în zona construcțiilor din apropierea zidului de apărare. [Mihalache Brudiu]

În punctul La Grădiniță a fost deschisă o nouă secțiune, S III, cu dimensiunile 15 x 1,5 m, într-un perimetru situat la aproximativ 70 m SE de castrul roman, poziționată la E de clădirea Grădiniței de copii. Obiectivul cercetării, ca și în campaniile din anii 1999 și 2000, a fost încercarea de a identifica necropola romană a cărei existență ipotetică a fost sugerată de descoperirea întâmplătoare, în 1957, a unui mormânt în inventarul căruia a apărut o fibulă cu capetele în formă de bulbi de ceapă, databilă la cumpăna dintre sec. III-IV p. Chr.

Dacă în campania din 1999, în S I se descoperise un complex carpic (bordei și material ceramic), iar în cea di anul 2000 o groapă de provizii contemporană cu acesta, în urma cercetării întreprinse în SIII/2001 s-a putut clarifica situația stratigrafică legată de prezența unor orizonturi de pietre rulate, de diverse dimensiuni din cele două secțiuni anterioare (SI/1999 și SII/2000).

Astfel, în SIII/2001, în care s-a adâncit până la 1,80 m, a apărut o pătură de pietre rulate, la adâncimea de cca. 0,65 m, de dimensiuni medii, cu două excepții, cu orientarea SE, care a dispărut în caseta 6. Sub aceasta a fost identificată o lentilă de nisip la -1,28/1,30 m, sub care începea stratul steril. Printre pietre și perimetrul casetelor 6-7, 9, 11-12 și 15 a apărut, dispersat, material arheologic (ceramică, sticlă, oase de animale, lipitură, obiecte din fier, cărbune) databil din Hallstatt și până în sec. III p. Chr. Nefiind descoperite în complexe, aceste materiale pot da cu dificultate informații precise din punct de vedere istoric, însă ele sunt dovada, alături de prezența grohotișului și a nisipului, a unor procese de versant dinamice, care sunt rezultatul eroziunii torențiale.

Practic, punctul cercetat se află în zona de contact dintre glacis - prispa de pietrișuri levantine, ce mărginește masivul deluros Istrița, și Câmpia Gherghiței, la 191 m, ceea ce explică procesele amintite. Eroziunea a antrenat și materialul arheologic probabil din complexe care ar putea fi identificate pe versant, în perioada anterioară construirii fortificației romane.

În ceea ce privește fragmentele ceramice sunt de menționat: fragment de vas în formă de sac, prezent în mod frecvent în mediul geto-dac din spațiul carpato-balcanic în sec. VII-III a. Chr., din pastă grosieră, cu nisip, pietricele și cioburi pisate folosite ca degresant, lucrat cu mâna, ornamentat cu brâu în relief, alveolat, ars la cărămiziu și cu miezul negru-cenușiu; apucătoare plată pentru vas sac, din pastă brună cărămizie, cu nisip ca degresant, lucrat cu mâna; buză de vas, din pastă grosieră lucrată cu mâna, cu pietricele și nisip folosite ca degresant, diametrul vasului fiind de 15 cm; buză de vas cu diametrul de 10 cm, răsfrântă în exterior, din pastă fină, cenușie, lustruită și buza unei căni din aceeași pastă, diametrul fiind de 12 cm; partea de sus a unui vas în formă de sac, din pastă grosieră, cu pietricele ca degresant, arsă la cărămiziu, diametrul de 31 cm; partea mediană a unei căniși fragment de toartă, din pastă fină, cenușie, lucrate la roată, datând probabil din perioada sec. II a. Chr. - II p. Chr. La acestea se adaugă câteva fragmente osteologice provenind de la un bovidu și piese din fier .

Este foarte probabil ca presupusa necropolă să fi avut un alt areal decât în zona cercetată, însă materialul identificat pune problema necesității cercetării versanților masivului Istrița, pentru a identifica eventuale alte complexe decât cel de la Valea Bazinului. [Mihaela Denisia Liușnea]

În Sectorul S.C.V.V. au continuat cercetările în perimetrul Cimitirului 2, prin deschiderea unei noi secțiuni, S IV, cu dimensiunile 18 x 2 m și a trei casete cu suprafața totală de 19 m p. Au fost localizate patru morminte de înhumăție, numerotate M 21, 22, 23, 24, dintre care au fost cercetate trei, mormântul 23, situat în profilul de V al casetei 2 nu a fost dezvelit. Cercetările au fost mult stânjenite de faptul că în secțiune a fost interceptat canalului de termoficare prin care se asigură încălzirea blocului de locuințe și două conducte de canalizare. Gropile mormintelor se situau la adâncimi cuprinse între 1,35 m și 1,97 m.

Mormântul 21, înhumat, copil, decubit dorsal, orientat S 3000‰, depus într-o groapă dreptunghiulară cu dimensiunile 1,36 x 0,60 m, săpată până la adâncimea de 1,46 m față de nivelul actual de călcare. Oasele au fost destul de mult afectate de acizii din sol; s-au păstrat mai bine oasele brațelor, femurele, câteva vertebre și câteva coaste. A avut ca inventar 78 de mărgel din sticlă de culoare albastră, mici, dispuse 54 în jurul gâtului și 24 la încheieturile mâinilor, iar două mărgel din cornalină la nivelul capetelor superioare ale femurelor; lângă osul stâng al bazinului s-au observat resturile oxidate ale unui obiect din fier.

Mormântul 22, înhumat, matur, decubit dorsal, orientat S 2890‰. Groapa dreptunghiulară, largă, cu colțurile de pe latura de N rotunjite, s-a observat de la adâncimea de 1,38 m și a fost săpată până la 1,74 m. Oasele, în general, bine păstrate, cu excepția coastelor, omoplatului și claviculei stângi. Craniul jumătate spre stânga - V, cu mandibula căzută; vertebrele superioare lipsesc. Brațele erau întinse pe lângă corp, cu palmele pe șolduri, picioarele întinse, paralele, cu labelle spre stânga.

Inventarul, bogat, era format din: 1. cercel din sârmă de bronz, la urechea dreaptă; 2. două mărgel de coral și două de cornalină, la gât pe partea dreaptă; 3. cataramă de argint/bronz, lângă coloană; 4. mărgică de

lut pictată, la partea inferioară a oaselor bazinului; 5. mărgică de cornalină, la jumătatea antebrațului drept; 6. mărgică de cornalină, între antebrațul stâng și osul bazinului; 7. mărgică de cornalină, lângă genunchiul stâng; 8. vas bitronconic cenușiu lucrat la roată, în fața labei piciorului stâng; 9. cuțit din fier puternic oxidat, la partea superioară a osului stâng al bazinului; 10. monedă denarius de argint de la Constantius II, sub osul stâng al bazinului; pe avers, bustul Împăratului, diademat, spre stânga; în exergă inscripția D N CONSTAN ... TIUS P F AUG; pe revers, într-o ghirlandă circulară, VOTIS XXX MULTIS XXXX (fiecare grup de litere și cifre formează un rând); la bază, între ghirlandă și un cerc perlat, SIRM.

Pe fundul gropii, de la nivelul craniului până la oasele bazinului, era un strat subțire de sol cenușos pigmentat cu negru, rezultat în urma descompunerii în absența aerului a unui pod de lemn așezat sub acea parte a corpului.

Mormântul 24, înhumat matur, decubit dorsal, orientat S 3100‰, avea groapa mare, largă, dreptunghiulară, cu dimensiunile de 2,70 x 1,28/1,17 m; s-a observat la adâncimea de 1,62 m și cobora până la 2,25 m față de nivelul actual de călcare. Pe fundul gropii se afla un strat de pământ de umplutură gros de 3 - 4 cm, peste care, în zona scheletului, era un strat de sol cenușos, gros de 2 - 3 mm, iar peste oasele scheletului se aflau dungi groase de 2 mm, dispuse în lungul gropii, formate din același material, rezultat în urma descompunerii unor scânduri de lemn în absența aerului.

Inventarul: 1. fibulă de bronz cu p. î. d.; 2. mărgică poliedrică de cornalină, la vârful humerusului stâng; 3. unsprezece mărgice de cornalină, în zona gâtului; 4. mărgică de cornalină, lângă vertebra a șasea lombară; 5. cuțit de fier puternic oxidat, lângă oasele antebrațului stâng, spre interior; 6. fusaiolă bitronconică, sub cotul drept; 7. strachină cenușie lucrată la roată, între călcâie, în afara labelor picioarelor.

Cele trei morminte cercetate în campania 2001 se înscriu, prin poziție, orientare, dispunere și inventar, în contextul deja definit al Cimitirului 2 de la Pietroasele. O mențiune deosebită merită descoperirea monedei de la Constantius II, care confirmă odată în plus datarea propusă anterior pentru această necropolă. De asemenea, se confirmă dispunerea în șiruri paralele a mormintelor de inhumație din acest monument funerar. [Eugen - Marius Constantinescu]

În sectorul Valea Bazinului a fost redeschisă secțiunea S 99, având dimensiunile 20 x 2 m, care a fost adâncită în această campanie cu 0,25/0,30 m. Stratul de cultură Latene, cu o culoare castanie și databil în mare în sec. II - I a. Chr. nu a fost încă epuizat, însă în jumătatea de E a S)), aflată mai sus decât jumătatea de V și în care ne-am adâncit mai mult (cca. 1,20 m), s-a observat că pământul, foarte tare, a căpătat o culoare gălbuie, iar materialul arheologic a devenit foarte rar. Având în vedere această situație, nu este exclus ca stratul steril să fie foarte aproape.

În ceea ce privește complexele cercetate, față de campania anterioară, avem următoarea situație:

CPL 2 (carourile 7 - 8) - Având în vedere dimensiunile, D = 2mp, și faptul că o parte se află în profilul de E al secțiunii, credem că acest complex reprezintă groapa unui bordei. Deși s-au săpat cca. 0,30 m, conturul acestui complex nu s-a modificat simțitor. Culoarea umpluturii a rămas castaniu închisă, cu mult pigment de cărbune și lipitură arsă. Materialul arheologic constă din fragmente ceramice (borcane decorate cu brâu alveolat și incizii paralele, castroane cenușii lucrate la roată, fructiere ș. A.), oase și bucăți mari de lipitură arsă.

CPL 3 (caroul 4) - acest complex, reprezentat de o groapă de formă ovoidală, s-a mai îngustat foarte puțin, umplutura având aceeași culoare cenușiu - gălbuie. Din materialul ceramic remarcăm un fragment de cană decorată cu incizii paralele, și o mărgică din pastă de sticlă de culoare galbenă ce are pe suprafața ei mici bumbi din pastă de sticlă de culoare portocaliu - albăstruie.

CPL 5 (caroul 9) - Spre deosebire de campania anterioară, când acest complex a fost desemnat drept vatră, anul acesta, în urma secționării, s-a observat că el reprezintă de fapt un cuptor. Din datele pe care le avem putem spune că forma cuptorului este ușor ovoidală, cu diametrul mare de cca. 0,65 m, pereții având grosimi cuprinse între 6 - 8 cm. De asemenea s-a mai observat că această instalație cu rol de încălzire, era în directă legătură cu un complex adâncit, probabil locuință (CPL 6). Raportul dintre aceste două complexe precum și datarea lor rămâne o problemă ce va trebui rezolvată în campania viitoare. [Matei Sebastian]

Note

- 1. E. M. Constantinescu, M. Brudiu, M. D. Liusnea, D. Sârbu, S. Matei, în: Cronica cercetărilor arheologice din România, Campania 2000, 2001, p. 179 - 182, pl. 47

2. Ibidem, pl. 47

Informații suplimentare online

[Raportul 1463 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
